

PIET OUDOLF

Vypracoval: **Marek Skala**

Vyučující: Ing. **Karel Slánský**

Předmět: **Současná krajinářská architektura**

KZKA ČZU LS 2015

OBSAH:

1.	ÚVOD	3
2.	PIET OUDOLF – PŘÍSTUP K TVORBĚ	4
3.	PODOBNÉ PŘÍSTUPY – „PŘÍRODNÍ ZAHRADY“	7
4.	PRINCIPY TVORBY	9
	TVAR	10
	BARVA.....	13
	TEXTURA A STRUKTURA	14
	VELIKOST, POČET, MĚŘÍTKO A POMĚR.....	15
	POZICE, HUSTOTA, RYTMUS A GRADACE.....	15
	KONTRAST A NUANCE	16
	KOMBINACE A NÁVAZNOSTI	16
	HARMONIE.....	19
5.	PROCES NAVRHOVÁNÍ PIETA OUDOLFA.....	20
6.	REALIZACE	21
7.	DISKUSE	23
8.	ZÁVĚR.....	25
9.	ZDROJE.....	26

1. ÚVOD

Tohoto zahradního architekta, školkaře, umělce a znalce rostlin jsem si vybral, protože jeho práce má velkou váhu v mnoha odborných kruzích. Během třicetileté praxe v oboru se stal přínosem pro zahradní a krajinářskou architekturu. V minulých letech, kdy bylo v módě i necitlivé zacházení s rostlinami, se kterými je nakládáno jako s neživým stavebním materiálem, může být práce Pieta Oudolfa inspirací k zásadní změně přístupu. Tu uvítali ekologové stejně jako zahradní architekti a vůbec všichni ti, kterým záleží nejen na estetické hodnotě nových, zahradně-architektonických projektů, ale i na samotných rostlinách. Rostlinám by měla být navrácena jejich důstojnost. Měli bychom jim být schopni zaručit patřičnou odbornost, se kterou budou pro jednotlivá stanoviště vybírány, a s jakou o ně bude pečováno.

2. PIET OUDOLF – PŘÍSTUP K TVORBĚ

Piet Oudolf se narodil 27. října 1944 v Haarlemu. Jako mladý muž pracoval na venkově jako barman a číšník v restauraci svých rodičů. Dříve než vzal práci v jeslích a propadl lásce k rostlinám, pracoval také jako obchodník s rybami, obsluhovač a ocelář. Rozhodl se však, že chce ve svém životě víc, a vrátil se zpátky do školy. Když mu bylo 26 let, začal studovat večerní školu. O čtyři roky později absolvoval obor krajinářské architektury. Vystudoval architekturu, ale místo toho, aby celý svůj život věnoval projektování budov, zasvětil jej práci s rostlinami. Jeho práce s trvalkami jsou právem považovány za jedny z nevlivnějších prací, které byly projektovány. Dnes žije v malé vesnici Hummelo v Nizozemí. Cestuje po světě, kde si je pro své kvality žádán. Piet Oudolf náleží ke skupině tzv. Nové Vlny použití rostlin - New Wave Planting nebo také "The Dutch Wave" spolu s Robem Leopoldem a Coenem Jansenem. Jedná se o hnutí, které bere inspiraci z přírody, ale zahrnuje i lidovou dovednost ve vytváření výsadbových plánů. Střetává se zde ekologická podstata práce s rostlinami spolu s vysoce kvalitním designem a nekonvenčními nápady. Spojuje tedy jejich přirozený charakter, fungování a umělecké vyjádření.

Více než třicet let svého života věnoval tento významný zahradní architekt pozorování a práci s rostlinami, což se odráží v jeho osobitém stylu. Z anglické zahrady si vzal trvalky a začal s nimi pracovat v mnohem masovějším měřítku. Z přírodě podobných výsadeb vyzdvihnul především ekologické principy údržby a vzhled těchto prvků, které se snaží do určité míry stylizovat a napodobovat. Z formálních květinových zahrad si bere preciznost a promyšlenost, které uplatňuje při navrhování kompozice i při důmyslné kombinaci rostlin. Peter používá pro vnější podobu svých záhonů výraz „naturalistic“ – „inspirovaný přírodou“. Protože výraz „natural“-přírodní, nemůže být použitý pro něco, co bylo stvořeno člověkem. Druhým jeho oblíbeným termínem je „ecological“ – ekologický, tedy procesy probíhající v záhonu samotném. Protože uvnitř funguje určitý stupeň autoregulace. Aby byl tento způsob navrhování funkční, je vhodné používat rostliny s divokým charakterem. Ať jich divoce rostoucí rostliny, nebo vyšlechtěné druhy, které si udržují přírodní charakter a svým vzhledem divoké rostliny evokují. Je samozřejmé, že v přírodě bychom takové kombinace, jako používá Piet, asi nenašli. Tyto záhony jsou určitou formou idealizované přírody. Takovou pohádkou mezi záhony, kde je vše krásné a

dokonale k sobě ladí. V určitých situacích je také vhodné používat domácí nebo zdomácnělé druhy. To udává dané realizaci také určitou morální a edukativní hodnotu. Piet se tedy vydává cestou kompromisu – používání vizuálně atraktivních lokálních rostlin a zároveň introdukovaných druhů, které respektují místní charakter a do daného prostředí zapadají. Stručně a jasně: Piet Oudolf se řídí svým, citem. A během své praxe dokázala, že jeho cit pro tuto tvorbu je velice vytříbený.

Jak již bylo řečeno, tak Piet bral a bere inspiraci z přírodních stanovišť, to také popisu je svých knihách. Je autorem knih *Designing with plants*, a spoluautorem knih *Planting the Natural Garden*, *Planting design*, *Dream Plants for the Natural Garden* a *Gardening with Grasses*. Piet říká, že „zahradní architekt má být dobře seznámen s přirozenými biotopy a divoce rostoucími druhy, aby porozuměl procesům, které se mezi nimi ve volné přírodě odehrávají. Pak může dobře pracovat s rostlinami v zahradní a krajinné architektuře.“

Zde jsou popsána některá přirozená stanoviště, kterými se Piet inspiruje.

Louka: Vytváření luk v zahradách lze považovat za součást romantismu a v mnoha lidech představa louky evokuje venkov. Pojem “louka“ se navíc často používá pro jakoukoli současnou, přírodě podobnou výsadbu, založenou na trvalkách, což je použití nepřesné a matoucí.

Suchá louka, step a prémie nízkých trav (*short-grass*): Nejbohatší a vizuálně nejzajímavější luční flóra se nachází na mělkých vápenitých půdách, kde je omezen růst soupeřících rostlin, a kde jsou lepší podmínky pro nižší, stres snášející a pomaleji rostoucí traviny a divoké rostliny (*wildflowers*). Polopouště a stepi mají také pozoruhodně vysokou úroveň biodiverzity (hustota 80 kvetoucích druhů rostlin na čtvereční metr byla zaznamenána na Ukrajině). V těchto lokalitách se ale období „krásné kvetoucí louky“ neprojevuje celý rok, ale jen v příznivých podmínkách.

Prémie vysokých trav (*tall-grass*): Flóra prerií vysokých trav na severoamerickém středozápadě je výjimečná svou bohatostí a různorodostí. Avšak jejich plocha byla značně zredukována (zejména kvůli zemědělství). Za posledních několik let se však obnova prerií či jejich využití coby krajinného prvku staly jedním z

nejprogresivnějších aspektů severoamerické krajinné architektury. To vzbudilo značný zájem v Evropě.

Přírodní prairie, tak jako louky, se skládají většinou z travin s menšinovým podílem (okolo 25 procent) kvetoucích trvalek či bylin.

Flóra vysokých bylin (*tall-herb*): Mezi nejbujnější flóru v chladnějších klimatech patří tzv. vysoko-bylinná společenství. Ta prosperují v oblastech s úrodnou a vlhkou půdou, obvykle v lehkém stínu lesů nebo lesního porostu – často v horách. V Severní Americe nalezneme jasnou souvislost s prairiemi a jejich mnoha druhy *aster*, *eupatorium*, *solidago* a jinými. V Evropě a Asii je vysoko-bylinná flóra rozhodně výraznější, např. s druhy *filipendula*, *persicaria*, *ligularia* a *aconitum*.

Podrosty (*woodland floor*): Lesní společenstva vytvářejí specifické mikroklima pro růst podrostových trvalek. Rostliny často kvetou ještě před olistěním stromů. Mnohé z nich jsou stálezelené nebo jsou okrasné listem. Ve větších soukromých zahradách nebo na některých veřejných místech můžeme často vidět stínomilné rostliny, které tvoří souvislé kobercové porosty ve stinných partiích: cibuloviny a další geofyty, jako např. na jaře kvetoucí *anemone* v kombinaci s dalšími nízkými porosty trvalek a kapradin.

Mokřiny (*wetland*): Břehy a jiné oblasti s dostatkem vody po celý rok jsou domovem široké škály bujně rostoucích rostlin, které si dokážou udržet vitalitu a expanzivnost díky bohatým zdrojům – vodě a živinám. Výsadby mokřin mají obvykle vlastní pravidla a jsou poměrně odolné vůči úsilí zahradního architekta. Rostliny jsou silně soupeřivé a mají tendenci bojovat o své místo, což často vyúsťuje v situaci, že se na stanovišti nachází velmi nízký počet druhů. Dramaticky působící velkoplošné výsadby mohou být také vytvořeny s relativně malým množstvím druhů.

Během třech desetiletí se Piet, coby zahradní architekt, posouval kupředu, a jeho pohled na to, co vlastně vypadá dobře a co už ne, se měnil. Jeho práce vyrostla na takových základech, kde se střetává ekologie a design. Nejen právě pro tuto

ušlechtilou snahu, nalézt kompromis estetiky a ekologie, získal během svého života spousty svých zastánců, obdivovatelů a pokračovatelů.

V roce 2000 získal spolu s Arne Maynard ocenění na Chelsea Flower Show za výstavní zahradu s názvem 'Evolution'. V roce 2002 bylo v Londýně Pietu Oudolfovi uděleno ocenění Gold Veitch Memorial Medal, které bývá obvykle společností Royal Horticultural Society udělováno vůdčím osobnostem výzkumu a vývoji zahradnictví.

Piet Oudolf je autorem knihy *Designing with plants*, a spoluautorem knih *Planting the Natural Garden*, *Planting design*, *Dream Plants for the Natural Garden* a *Gardening with Grasses*.

3. PODOBNÉ PŘÍSTUPY – „PŘÍRODNÍ ZAHRADY“

Myšlenka o nutnosti ochrany přírody se v Evropě formuje již od 19. století. Do povědomí veřejnosti se však promítá až s rozmachem ekologických hnutí v 70. letech 20. století. V minulosti byla příroda chápána jako hrozba, před kterou je člověk musí chránit a bojovat s ní. Tento přístup je však dne pasé a většina z nás si uvědomuje, že je tomu přesně naopak. Člověk je hrozbou pro přírodu a často ji usurpuje, ničí a znásilňuje (jinak se některé zahradní realizaci asi nedají nazvat). S dnešním zájmem o životní prostředí přichází pojem „přírodní zahrada“. Příroda je tímto vnášena do měst a značně urbanizovaných prostředí.

Základní charakteristiku "Natural Gardens" tzv. přírodních zahrad (potažmo i jiných přírodě blízkých vegetačních prvků), popsal M. Pejchal následovně: *„Vlastní forma zahrady se vyvinula z ideje vrátit přírodu do sídel. Jsou v ní integrovány potřeby lidí, ale též kompoziční a kulturní aspekty, stejně jako potřeby životního prostoru rostlin a zvířat. Budovat přírodní zahradu znamená tvořit základ pro proces. Přírodní zahrady nejsou jen přímým příspěvkem k zachování přírody, nýbrž nás učí žít v souladu s přírodou. Přírodní zahrady rozhodujícím způsobem přispívají ke zlepšení našeho životního prostoru a tím naší kvality života. Přírodní zahrady podporují druhovou rozmanitost. Protože nejsou používány žádné pesticidy, nezatěžují vzduch, půdu a vody dodatečným znečištěním. Používání regionálních materiálů vede ke krátkým transportním cestám a tím k celkově pozitivní energetické bilanci. Přírodní zahrady jsou orientované na budoucnost, protože trvale chrání náš*

životní prostor a ukazují nám možné zacházení s přírodou. Kdo založí takovouto zahradu, setká se nevyhnutelně s dynamikou přírody, musí přijímat rozhodnutí, jež mají brzy zjevné účinky a jejichž důsledky musí sám nést.“

Přírodní zahrady však nejsou v žádném případě něčím novým. S principy přírodních zahrad se setkáváme již ve starých taoistických zahradách v Číně. Ty byly koncipovány tak, aby umožňovaly člověku žít životem nerušeným vnějšími jevy a v souladu s přírodou. Záznamy z 8. století detailněji vysvětlují filozofii a techniky tvorby zahrad. V roce 1597 napsal britský lord Francis Bacon esej s názvem “Of the Garden”, kde je zahrada popsána jako útěk z přírody, kdy se příroda dostává pod lidskou kontrolu. Koncem 19. století se velké oblibě těšily květinové zahrady, které dobře reprezentuje např. osobnost Gertrudy Jekyll. V soukromých zahradách i v rozsáhlých anglických krajinářských zahradách se květinové záhony používaly, se kterými stoupal i zájem o introdukované a přešlechtěné druhy. V opozici k tomuto trendu vzniklo hnutí za podporu přirozeného zahradního designu. Kolem roku 1850 se začaly ozývat hlasy, vyzývající k používání odolnějších a vytrvalejších rostlin. Ve své knize “The Wild Garden” formuje William Robinson principy tzv. divoké zahrady, kde přichází s rozvolněnými nepravidelnými okraji luk, vodních břehů a lemů lesa. Střídají se názory na exotické rostliny mající přírodní charakter. Někdy mohou být v přírodní zahradě použity. Jindy jsou striktně odmítány a to i v případě, kdy by použití domácích rostlin mělo znamenat vybírání jen z několika mála druhů. Hnutí přírodních zahrad také posunula kupředu ekonomická krize a viditelná devastace krajiny způsobená invazivními cizokrajními druhy.

„Má se nechat růst co roste a lidské zásahy omezit na nejnutnější míru – příroda se uspořádá sama,“ tvrdí Le Roy, který bývá považován za guru tohoto hnutí.

Pejchal tvrdí, že “Divoké zahrady”, “přírodní zahrady”, “ruderální zahrady” nebo “ekologické zahrady” měly být místem vlády přírodních procesů, kde svůj prostor najde rostlinná sukcese, vznik a zánik, růst a odumírání. Nezbytné místo zde má i volně žijící fauna. Podstatu takovéto zahrady tedy netvoří, co se v ní vidí, ale to, co se v ní odehrává. Oplocený prostor zahrady se stává biotopem a zahradničení v něm - omezené na minimum korekčních zásahů a statut pozorovatele, se stává praktickou ochranou přírody nebo zásadním výrazem kritiky civilizace.“

Teorie přírodních zahrad byla např. základem pro použití rostlin „ruderálních“ parků, jež vznikly v Německu v posledním desetiletí 20. století (např. Hafensinsel Saarbrücken, Landschaftspark Duisburg-Nord, Naturpark Südgelände Berlin). Tato ekologizace spočívá jak v ekologizaci jejich údržby - určitá extenzifikace, integrovaná ochrana, ekologicky šetrné materiály a mechanizace a také uplatňování „přírodě podobných“ vegetačních prvků.

Hnutí „přírodních“ zahrad přineslo nový, celistvější pohled na krásu rostliny. „Vedle barvy květu, barvy a tvaru listu nachází rostlina pozornost od klíčení až po zežloutnutí. Zpět se vrátily ideje vzniku a zániku. Plně akceptovány jsou opad listů, odkvět, ale také mrtvé kostry rostlin. Za vlastně fascinující se považují změny během denní doby, během roční doby nebo v průběhu let. Zahradě a jejím rostlinám tím byla dána, respektive vrácena důstojnost, byla osvobozena od ideje být (pouze) zvětšeným obývacím pokojem. K výše uvedenému lze jen dodat, že tento postoj je pravým opakem tzv. instantních přístupů k tvorbě zeleně“ říká Pejchal.

4. PRINCIPY TVORBY

Základní kompoziční prvky jsou bod, linie, plocha a objem. Pokud pozorujeme jednotlivou rostlinu, tak můžeme určovat také jejich tvary, velikost, barvu, strukturu a texturu. Více rostlin pak může tvořit rytmus, gradaci, intervaly, hustotu, kontrast nebo harmonii. Prostředky, se kterými pracujeme při tvorbě, jsou světlo, stín, zvuk, optická iluze, určení směru hlavně čas a proměnlivost rostli v něm.

Rozbor kompozičních východisek je vyčleněn do těchto bodů, které Oudolf uvádí ve své publikaci *Designing with plants*.

- tvar
- barva
- textura a struktura
- velikost, počet, měřítko a poměr
- pozice, hustota, rytmus a gradace
- kontrast a nuance (iluze)

- kombinace a návaznosti: (A. kombinace tvarů, B. kombinace barev, C. vztah mezi barvou a tvarem, D. kombinace struktur, E. hranice)
- harmonie
- tvůrčí prostředky relativních veličin (světlo a stín, zvuk, pohyb, optické klamy a iluze, čas)

TVAR

Kýženým prvkem u většiny rostlin je květ. P. Oudolf se však zaměřuje na mnohem více. Celý životní cyklus rostliny stojí za povšimnutí. Od semena přes klíček a první rozvíjející se lístky až po květy, podzimní vybarvení a torzo uschlé rostliny v zimě. Listy jsou prvkem, který většině rostlin dodává charakter a jejich celkový tvar. Navrhování založené na základě tvarů listů a celkového habitu rostlin má dlouhodobější stabilitu než ty, které jsou zakládány na čistě barevném efektu květů.

Oudolf dělí tvary rostlin do kategorií dle jejich vzhledu.

„Věže“/laty (*spires*) - do kompozice vnášejí rytmus, jasnost; jsou dynamické a poutavé. Věže tlačí náš pohled směrem vzhůru, spojují nebe se zemí a připomínají jiné světy. Věžovité tvary květů přidávají do zahrady vertikálnost a dramaticky kontrastují s dalšími květy a představují známku čistoty mezi nejasnými tvary květů nebo ve velké mase listů. Tvar věže tvoří dominantní vizuální prvek v každé výsadbě, ale Piet mívá, že sám o sobě nikdy nevypadá nejlépe, že skupiny nebo volná seskupení věží jsou vždy uspokojivější.

Příklady rostlin přinášející do kompozice tvar „věží“: *Digitalis parviflora*, *Verbena hastata*, *Veronicastrum Virginicum* var. *Incarnatum*, *Epilobium angustifolium* var. *Album*, *Salvia pratensis* ‘Lapis Lazuli’, *Baptisia lactea*, *Calamagrostis x acutiflora* ‘Karl Foerster’, *Lythrum* ‘Stichflamme’, *Thermopsis caroliniana*, *Agastache foeniculum*, *Persicaria amplexicaulis* ‘Rosea’, *Cimicifuga simplex* ‘Atropurpurea’

„Knoflíky a koule“ (*buttons and globes*) jsou koncentrované seskupení a zhuštěné shluky květů. Vynikají v jemných měkkých tvarech, jakými jsou „chocholy“

nebo „závoje“ jemných stonků. V létě jsou často místy, které koncertují barvu, v zimě to jsou často jediné jasné tmavé body – zbytky středů květenství.

Příklady rostlin přinášející do kompozice tvar „knoflíků a koulí“: *Sanguisorba officinalis*, *Marrubium velutinum*, *Trifolium rubens*, *Echinops ritro* ‘Veitch’s Blue’, *Salvia verticillata* ‘Smouldering Torches’, *Phlomis tuberosa* ‘Amazone’, *Knautia macedonica*, *Monarda* ‘Squaw’, *Eryngium giganteum*, *Astrantia major* ‘Roma’, *Centaurea glastifolia*, *Allium hollandicum* ‘Purple Sensation’

„Chocholy“ /mračna (*plumes*) – zjemňují kompozici, jsou měkkou a vzdušnou formou někde mezi věžemi a okolíky. Jsou tvořeny obrovským množstvím drobných kvítků, ale uspořádány jsou do volnější chmýřovité formy, velmi často transparentním způsobem. Tím, že jsou přechodovými tvary, hrají důležitou roli jako spojnice mezi tvary věží a okolíky ve svrchní části záhonu. Jejich nezřetelná chmýřitá forma nejvíce vynikne ve velké mase. Mívají tendenci k jednostrannosti, což je atraktivním prvkem, zejména když fouká vítr jedním směrem a tímto směrem orientuje všechny květy.

Příklady rostlin přinášející do kompozice tvar „chocholů“: *Filipendula rubra* ‘Venusta’, *Solidago* ‘Goldenmosa’, *Thalictrum lucidum*, *Aralia californica*, *Rodgersia* ‘Die Anmutige’, *Thalictrum aquilegifolium* var. *Album*, *Persicaria polymorpha*, *Calamagrostis brachytrichia*

„Okolíky“ (*umbels*) – měkký a jemný vzhled, vnášejí dojem přirozenosti a výrazný zimní efekt. Okolíky jsou otočené miskovité tvary, časté u mnoha běžných divokých rostlin a plevelů. Jsou to rostliny divočiny, z neudržovaných míst. Většina z nich nevypadá jako zahradní rostliny. Okolíky jsou svým způsobem opakem věží, jejich jemně zaoblené tvary vyvažují energii do nebe se tyčících věží. Vnáší jemný a měkký a přirozený pocit.

Příklady rostlin přinášející do kompozice tvar „okolíků“: *Foeniculum vulgare* ‘Giant Bronze’, *Angelica gigas*, *Phlox paniculata* var. *alba*, *Sedum* ‘Stardust’, *Lychnis chalcidonica* var. *albiflora*, *Phlox paniculata* ‘Düsterlohe’, *Smyrniium perfoliatum*, *Angelica* ‘Vicar’s Mead’, *Sedum telephium* susp. *ruprechtii*, *Molopospermum peloponnesiacum*, *Eupatorium purpureum* subsp. *Maculatum* ‘Atropurpureum’, *Chaerophyllum hirsutum* ‘Roseum’, *Achillea* ‘Terracotta’

„Sedmikrásky“ (daisies) – optimistický vzhled slunných a teplých stanovišť. Sedmikrásky nám připomínají slunce, nejen svým tvarem, ale také proto, že je často vidáme na slunných stanovištích: na loukách, polích nebo v prériích. Rostliny s tvarem sedmikrásky patří mezi rostliny plného léta. Po odkvětu okvětní lístky opadají a zanechají středové terče – “knoflíky,” které jsou velmi vytrvalé.

Příklady rostlin přinášející do kompozice tvar „kopretin“: *Echinacea purpurea* ‘Green Edge’, *Echinacea purpurea* ‘Rubistern’, *Rudbeckia fulgida* ‘Goldsturm’, *Aster* ‘Hefstweelde’, *Aster* ‘Octoberlight’, *Inula magnifica* ‘Sonnenstrahl’, *Helenium* ‘Rubinzweg’, *Aster amellus* ‘Sonora’, *Silphium perfoliatum*

„Clony a závoje /záclonky“ (screens and curtains) – vnášejí přirozený vzhled, významná hra světla a pohybu; poskytují hloubku, perspektivu, překvapení; vzdušné průhledné rostliny mohou vytvářet pocit prostorovosti. Rostliny nemají vždy určitý tvar, některé tvoří síť stonků, listů a květů, které nám dovolují vidět skrz. Stačí si vybavit, jak můžeme vidět skrz traviny. Transparentní rostliny bývají vzdušné a jejich volný růst vytváří další perspektivu, podíváme-li se skrz ně na rostliny za nimi. Tímto jejich použitím, mohou vytvářet vysoce efektivní kombinace barev a tvarů, stejně jako dojem tajemna a romantiky.

Příklady rostlin přinášející do kompozice tvary „záclon a závoju“: *Stipa gigantea*, *Thalictrum polygamum*, *Miscanthus sinensis* ‘Graziella’, *Thalictrum delavayi*, *Molinia caerulea* ‘Transparent’, *Sanguisorba tenuifolia* ‘Alba’, *Foeniculum vulgare* ‘Giant Bronze’, *Sanguisorba officinalis*

Tvar listu je důležitou kompoziční hodnotou rostliny. Udává její vzezření celý rok mimo dobu kvetení, kdy na sebe pozornost strhne ve většině případů květ. Tvar listů má na nás nejsilnější účinek hlavně na krátkou či střední vzdálenost. Tento účinek bývá ještě zesílen výrazným zbarvením popřípadě jejich texturou. Rostliny s velkými nebo tučnými listy vytvářejí jiný dojem než ty, které mají listy malé nebo nitkovité.

Příklady rostlin okrasných listem: *Asarum canadense*, *Euphorbia nicaeensis*, *Epimedium grandiflorum*, *Stachys byzantinus* ‘Big Ears’, *Hosta* ‘Halcyon’, *Cynara cardunculus*, *Pulmonaria longifolia* hybrid

BARVA

Barva nebývá pro Pieta Oudolfa při vytváření kompozice vždy stěžejním prostředkem. Volba barevné palety se pohybuje od výrazných pestrých barev, po čiré a průsvitné. Uchyluje se často k měkkým tónům a valérům jedné barvy. Jasně světlé barvy mohou podtrhnout ve světle zapadajícího slunce zemité tóny rudé, měděné či nachové – což bývají Oudolfovy nejčastější kombinace.

Teplé barvy - blíží se teplému konci barevného spektra, se stávají psychologicky dynamické, strhávají na sebe velkou pozornost. I malý akcent kompozice výraznou barvou může zkazit celou barevnou harmonii. Červená je první barva, která se začne ztrácet v šeru, a červené záhony mohou v době stmívání vyvolávat depresivní a temnou podívanou. V odstínech červené a oranžové můžeme vidět například rostliny: *Tulipa sprengeri*, *Papaver orientale* 'Leuchfeuer', *Clematis viticella* variety, *Dicentra* 'Bacchanal', *Paeonia*, *Imperata cylindrica* 'Rubra', *Lilium x dalhansonii*, *Lobelia* 'Fan Tiefrot'.

Studené barvy, jako je modrá nejlépe vypadá v omezeném, brzkém raním nebo večerním světle. Je to také ustupující barva, tedy modré květy a další modré objekty se nám zdají být dál, než doopravdy jsou. Při komponování zahrady je to velmi užitečný prvek, který umožňuje dodat záhonu ještě větší hloubku. Skutečně modré rostliny se vyskytují vzácně (většina tvoří pouze jarní aspekt). Tyto barvy mohou přecházet až do metalických odstínů. Příkladem jsou rostliny *Aconitum carmichaeli Wilsonii Group*, *Campanula latifolia* 'Gloaming', *Clematis integrifolia*, *Amsonia tabernaemontana*.

Sladké barvy jsou v barevné škále květů poměrně obvyklé. Růžová je jednou z nejběžnějších květinových barev, především v raném létě. Je také jednou z nejjednodušeji použitelných barev s vynikající vlastností propojovat ostatní barvy silnějších odstínů Růžová se tedy používá velice často. Někdy až přes příliš. Mnoho růžové může znamenat přeslazenost, přesycenost, bez charakteru či podstaty. Růžové je velká škála odstínů – od jemných pastelových až po silné purpurově růžové. Jako zástupci mohou být uvedeny: *Sanguisorba stipulata*, *Papaver orientale* 'Kleine Tänzerin', *Liatris spicata*, *Gaura Lindheimerii*, *Echinacea purpurea*.

Temné, ponuré barvy bývají méně obvyklé. Jsou to tmavší podoby dobře známých tónů. Lákají pozornost, ne svou skutečnou přirozeností, ale jejich kombinací s dalšími barvami. Tyto barvy mají hloubku a působí tajemně, a pokud jsou použity v kombinaci s mdlou barvou, mohou vytvářet překvapující a rafinované efekty. Pouze několik rostlin má květy nebo listy s přirozeně velmi tmavou barvou, ale mnoho druhů vytváří příležitostně alespoň jednu takovou vyšlechtěnou odrůdu. Pouze tam, kde bychom chtěli docílit temného gotického vzhledu, je možné vysadit celé sbírky temných barev - rostliny jak s temnými listy, tak s temnými květy dohromady. Temnými barvami disponuje například *Astrantia major* 'Claret', *Cimicifuga simplex* *Atropurpurea Group*, *Hemerocallis* 'Little Grapette', *Cirsium rivulare* 'Atropurpureum'.

Zemité barvy jsou barvy, které vlastně nejsou barvami. Hnědá stejně jako zelená jsou v zahradě všudypřítomné, a proto hrozí nebezpečí, že na ně můžeme zapomenout. Je jen několik vyloženě hnědých rostlin, spíše je to barva vyskytující se u travin nebo barva suchého olistění. Koncem vegetace je období, které je nejvíce obohacené o hnědou. Je zde bezpočet odstínů a měkké světlo, které na nich zvýrazňuje to nejlepší. Setkáváme se s růžově hnědou na klasech některých travin, se žlutě hnědou u suchých a mrtvých listů a stonků, s tmavě hnědou na některých listech, která se objeví po velkých mrazech.

TEXTURA A STRUKTURA

Tyto vlastnosti mohou vykouzlit dramatické efekty časně na jaře, v průběhu léta ale i v období odumírání a usínání rostlin na podzim a v zimě. Oudolf nepokládá zahradu v zimě za spící, ale nabádá k tomu, aby namísto nůžek lidé použili oči a spatřili tak skutečný cyklus přírody. I strohá krása přírody v období vegetačního klidu může v člověku vzbudit silný emocionální zážitek. Rostliny mohou být krásné a zajímavé i po odkvětu. Kompozice koster rostlin je stejně důležitá jako kompozice květů. „Není to o životě a zániku, ale je to o tom, zda to vypadá dobře“ řekl Oudolf.

Struktura je stavba vnitřních elementů, která vynikne právě v bezlistém stavu. Je to větvení stonků rostlin a větví. Může působit drsně i jemně. Může být přímá a jasná (např. *Verbena bonariensis*) nebo měkká a vzdušná (např. *Gaura lindheimerii*). Zdůrazní ji fenomény počasí např. jinovatka, sníh, kapky deště, sluneční světlo, mlha aj. Strukturou trvalek se v ČR zabývá například p. Kuřková. Oudolf rád kombinuje rozdílné charaktery růstu (např. vertikální a převislou), které vyniknou právě na dlouhých rozhraních velkoplošných výsadeb.

Textura je dosti nedoceňovaným aspektem rostlin. Nejvíce se v zahradě uplatňuje v olistění. Některé textury listů ve svém okolí vynikají, zejména když jsou lesklé a zachycují světlo. Texturu vnímáme nejvíce v souvislosti se vzdáleností rostliny od pozorovatele. Rostliny s jemným, nitkovitými listy více vpředu kompozice. Rostliny se zajímavou a měnící se texturou jsou například kapradiny.

VELIKOST, POČET, MĚŘÍTKO A POMĚR

Základním a typickým způsobem tvorby je pro Oudolfa seskupování rostlin do větších celků. Používá mnoho desítek rostlin jednoho druhu do ploch, kterým říká „bloky“ - plošné útvary nebo „toky“ – protáhlé tvary. Mezi skupinami pracuje hra světla, stínů, barev, textur, tvarů a to vše perfektně zkombinované tak, aby to lahodilo oku po celý rok. Do měkkých křivkových tvarů těchto ploch travin a trvalek občas vkládá solitéry, které dodávají kompozici hloubku.

Výhodou tvorby přírodě podobných prvků oproti tradičním zahradním způsobům je, že při výběru domácích a divoce rostoucích druhů lze snadněji docílit přirozeného vzhledu výsadby, protože je vyvážený poměr mezi květem a zbytkem rostliny (u zahradních druhů bývá květ často neúměrně větší). Měřítko mohou být někdy trochu předimenzovaná, ale vzhledem k dokonalé vyváženosti a citu pro věc jsou výsledné záhony harmonickou pastvou pro oko.

POZICE, HUSTOTA, RYTMUS A GRADACE

Umístění rostlin je částí procesu výsadby, která je nejvíce řízená intuicí tvůrce. Zpravidla se začíná od strukturálně nejsilnějších rostlin a pokračuje se výplňovými

rostlinami, půdopokryvnými a roztroušenými rostlinami. Hustota je pak používána pro umocnění vjemu z dané rostliny.

Rytmus zajišťuje optické pojídlo a tvoří z jednotlivých ploch a fragmentů jeden jednotný a kompozičně hodnotný celek. Piet často opakuje nejen jednotlivé druhy, ale celé skupiny trvalek – “moduly.“ Přísně pravidelné opakování budí spíše dojem formálnosti a řádu, ale s menší pravidelností lze dodat strukturu méně formálním výsadbám. Hustota rytmizace může být dokonce použita ke zrychlení nebo zpomalení tempa zajímavosti, tak jako v hudbě. Rytmus určuje kompozici a může lemovat a určovat cestu. Gradací pak může být zvýrazněný zajímavý prvek tak navádí zájem kolemjdoucího určitým směrem

KONTRAST A NUANCE

Tyto prvky vyjadřují vztah rozdílnosti a podobnosti. Jsou velmi důležité v porovnání s měřítkem. Oudolfovy výsadby jsou hrou světél a stínů, kontrastů a harmonií které se mění během různých světelných podmínek. Kombinací velkých mas rostlin tvoří jakousi iluzi. Je však potřeba velký cit aby se kontrast nestal disharmonií, popřípadě kýčem.

KOMBINACE A NÁVAZNOSTI

Úspěšné kombinace rostlin závisejí především na tvaru – květin a květů jednotlivých druhů, které se vzájemně doplňují, pokud kvetou společně, nebo květů, semeníků a tvaru rostlin, které se skvěle kombinují. Barva květů by měla být jen doplňkem – třešničkou na dortu kompozice. Výsadba musí mít dostatek tvarů i v jiných obdobích, než je doba květu. Trvalky se dramaticky mění po celý rok při porovnání například s keři. Trvalky přes rok vyraší, rostou, kvetou, zaplodí a uhynou. To je nepřeborné množství kombinací podob za jeden rok. Jednotlivé aspekty mají velký vliv na dané období. Na jaře kralují efemery a efemeroidy. Později je pomalu, ale jistě vytlačí letní trvalky, které zakvetou, a záhon dostane nový rozměr. Odumírající biomasa, semeníky a ostatky květů přebarví kompozici do zemitých barev. Všechny tyto cykly na sebe navazují a je důležité tyto návaznosti respektovat a počítat s nimi při navrhování. Neupínat se pouze na barvu květu. Kombinace tvarů všech částí rostlin tvoří pravou rovnováhu a harmonii celku. Je dobré také používat dvě rostliny s podobnými tvary. Tím docílíme variability v detailu ale rovnováhy celku.

Návaznosti rostlin, které vypadají velmi odlišně, zprostředkovávají často druhy, jejichž charakter je na pomezí mezi nižšími a vyššími rostlinami. Měkké textury a tlumené barvy jsou často velmi efektivní ve spojování rostlin s odlišnými charakteristikami. Tvoření těchto kombinací samozřejmě nemá žádná pravidla a je na každém jaký postup si zvolí a tím utváří svůj osobitý styl.

Kombinace tvarů je zásadní pro tvorbu požadovaného efektu. Máme tvořit jednotvárné kompozice z podobných habitů rostlin nebo naopak mnoho různých tvarů? Proč působí louka idylicky? Možná je jedním z důvodů právě nepřeborné množství tvarů, které louka nabízí. Kombinování na základě tvaru rostlin je také jedním z přístupů, který je využíván mnoha zahradními architekty, spíše však na podvědomé rovině. Toto téma však nebylo zpracováno ani diskutováno do té míry, jako schémata na bázi barev uvádí Oudolf publikaci *Designing with Plants*.

Systém kombinace tvarů spočívá v rovnováze mezi kontrastem (který vytváří vizuální stimulaci) a harmonií (která vytváří pocit klidu). Z popisovaných variant vyplývá, že:

- různorodost tvarů vzbuzuje zájem
- vzpřímené tvary (květy tvaru „věží,“ úzké vzpřímené stromy) působí jako „vykřičníky“ a přitahují pozornost; jejich opakování vytváří obzvláště silný efekt
- zřetelné tvary, jako např. trnovité růžičky (*spiky rosettes*) juk nebo sochařských (*sculptural*) rostlin typu *eryngium* jsou vnímané jako dramatické
- zakulacené (*rounded*) tvary (jako např. nízké pahorkovité keře) dělají dojem klidu, zejména pokud se opakují

Při kombinaci barev lidé postrádají fantazii, protože věří, že existuje správný a špatný způsob jejich kombinování. To si Oudolf nemyslí. Záleží na konkrétních případech. Když se například zkombinují rostliny *Echinacea purpurea* (růžová) a *Helenium* (žlutá), tak mohou utvořit poutavou kombinaci, protože mají podobný tvar.

Divoké druhy mají navíc více zelené barvy, která je vyrovnávací barvou a kompozici zjemňuje.

Vztah mezi barvou a tvarem:

- příbuzné tvary + příbuzné barvy: součet může být větší než součet jednotlivých částí ($1+1=3$) -> rafinovaná souhra mezi dvěma nebo více stejnými tvary a barvami vytváří silný dojem
- různé tvary + příbuzné barvy - zahradníci barev jako Nori a Sandra Pope z Hadspen House v Somerset v Anglii tvoří barevně tematické záhony, kde využívají rostliny s květy různých tvarů ale velice podobných barev
- příbuzné tvary + různé barvy - může být velmi úspěšné, i když míra kontrastu, který je harmonický, může být velmi subjektivní - záleží na vlastním vkusu
- různé tvary + různé barvy - hrozí zde nebezpečí přehnaného kontrastu, pro oko to nemusí být příjemné -> být opatrný, i velmi výrazný kontrast může fungovat

Kombinace struktur rostlin Oudolf chápe jako centrální bod návrhu výsadby. Lze jej zdůraznit pomocí kategorizace rostlin. Jeho definice strukturální rostliny je poněkud širší než u mnohých jiných autorů publikací o výsadbě – on totiž vidí strukturu tam, kde ostatní nevidí nic víc než barvu květiny. Jsou to právě dobré strukturální rostliny, které způsobují úspěch u kombinací bylinných trvalek, jejichž efekt vytrvává i v zimě. Piet rozlišuje hierarchii struktur ve výsadbě a vede diskuzi o jednotlivých rolích soliterních rostlin, rostlin dominujících struktuře, rostlin ve velkých masách, výplňových rostlin a roztroušených rostlin. Takzvané matrixové výsadby se používají na místech, kde je potřeba pokrýt celou plochu výsadbou. Matrix – matici – tvoří jedna rostlina, do níž jsou vtroušeny ostatní druhy. Rostliny se mohou dělit na strukturální (mají jasnou a výrazně definovanou strukturu) a výplňové (vitální rostliny, vyplňují díry mezi méně flexibilními druhy, často půdopokryvné).

Gradient mezi strukturními a výplňovými rostlinami

Výplňové rostliny

- nejvíce amorfní
- nízkého vzrůstu
- ještě více beztvaré po odkvětu

př. Geranium x oxonianum Rose Clair
Campanula poscharskyana
Saponaria x lempergii Max Frei
Viola cornuta

- méně amorfní
- poněkud vyšší výplňové rostliny, které mají tendenci být více amorfní po odkvětu

př. Centranthus ruber
Knautia macedonica
Euphorbia dulcis Chameleon

- přechodové rostliny
- některé z nich se stávají strukturálnější po odkvětu

př. Eryngium giganteum
Thalictrum aquilegifolium
Phlomis russeliana
Salvia nemorosa
Sedum telephium

- přechodové rostliny
- v květu jsou vysoké a strukturální
- výrazně méně strukturální po odkvětu

př. Hemerocallis hybrids
Macleaya cordata
Molinia caerulea
Phlox paniculata
Persicaria amplexicaulis

- nejpřísnější tvary
- vyšší a velmi strukturální rostliny
- udržují si strukturu i přes zimu

př. Cimicifuga simplex
Filipendula rubra
Eupatorium purpureum
Miscanthus sinensis
Monarda hybrids
Veronicastrum virginicum

Strukturní rostliny

HARMONIE

Výsadby Pieta Oudolfa působí vyváženým dojmem s dynamickými vztahy jednotlivých složek - ať už se jedná o složky rozdílné hustoty, dominance, barev či struktur a textur. Důležitá je pro něj harmonie rostlin. Rostliny v jeho záhonech nepůsobí jako jednotlivci, ale jako obrovský živoucí organismus vlnících se závějí rostlin. Smysl pro rovnováhu je Oudolfovi vlastní a přirozený. Kombinuje traviny a divoké trvalky do okázalých celků. Ty jsou velice rozmanité v detailech, avšak tvoří harmonický celek.

„Podívala jsem se na jeho práci a řekla jsem - Tohle nedělá nikdo. On má vrozené, mentální chápání rostlin.“ řekla zahradní architektka K. Gustafson po spolupráci s ním.

5. PROCES NAVRHOVÁNÍ PIETA OUDOLFA

Navrhování jednotlivých projektů samozřejmě závisí na požadavcích klienta. Ty si zapisuje a vyčlení si reálné od nesmyslných. Sám tvrdí, že má dokonalou vizuální představivost, ale že jeho představy často přesahují racionální stránku toho, co je možné. Potom si napíše seznam rostlin, které by chtěl do návrhu použít. Každou z nich označí barvami, které jsou při působení rostlin dominantní. Někdy se jedná o barvu květu, jindy o barvu celé rostliny nebo její části. Načrtne si základní rozdělení kompozice a vymezí si hlavní plochy záhonů. Tento koncept použije jako podklad pro své ideje na osázení ploch, které přes průsvitný pauzovací papír do návrhu zakresluje. V této vrstvě už znázorňuje detaily, čímž vznikají podrobná barevná schémata. Nejdříve umístí dominantní prvky, velké plochy a solitery. K nim pak vybírá vhodné sousedy, a na ně nabaluje další a další. Díky barevným značením neztrácí Oudolf celkový přehled o rytmu a opakování prvků v kompozici. Vidí, kde je třeba co přidat, kde doplnit, zjemnit či zdůraznit, a může tak docílit výrazného efektu výsadby a vyvážené kompozice.

Používá osvědčené kombinace druhů a stejně tak tvoří i nové, nevšední sestavy. Má silnou potřebu experimentovat a nacházet nové, neobyčejné, dobře vypadající souhry rostlin, jejichž společné působení zahradu významně obohatí. Pro Oudolfovy výsadby je typický nejen brzký výrazný efekt, ale i udržitelnost jejich kvalit. Musí tedy volit druhy, které budou nejen dobře vypadat, ale nebudou se vzájemně ohrožovat nebo poškozovat. Do záhonů tedy vybírá rostliny, které mají podobnou vitalitu a nebudou pro sebe představovat velkou konkurenci.

V každém umění je předpokladem dobře odvedené práce znalost materiálu, se kterým se pracuje. Právě nedostatek kontaktu a odcizení fyzické práce s rostlinami je prý důvodem častých problémů a chyb zahradních architektů dnešní doby. Piet Oudolf je pravým umělcem zahradního designu. Atmosféra zahrady ovlivňuje pocity diváka, nenechá ho stát stranou, obklopí jej, a tím z pozorovatele dělá účastníka děje.

6. REALIZACE

Ekologický přístup mu jistě dopomohl k získání mnohých zakázek. Mezi nejprestižnější zakázky, které Oudolf dostal, patří bezesporu výsadbové plány pro Millennium Park v Chicagu. Projekt byl dokončen roku 2004. Na vytvoření zahrady Lurie Garden spolupracoval s Katryn Gustafson. Další z předních realizací je Battery park v New Yorku. Navrhl také výsadbu na High Line Park – vyvýšené železniční trati v Dolním Manhattanu, který byl otevřen v roce 2009. V roce 2011 vybudoval v rámci přehlídky Bienále ukázkovou zahradu, která se stala součástí výstavního areálu. Je autorem výsadeb v atriu Serpentine Gallery 2011 švýcarského architekta Petera Zumthora.

Nizozemí

- Veřejná a ozdravná zahrada v Reumaverpleeghuis v Rotterdamu. (2002)
- Německo - Umělecký projekt v *Gräflicher Parku* v Bad Driburg ve spolupráci s Thomasem Kelleinem z Kunsthalle Bielefeld. - Umělecký projekt pro RUHR 2010 v Bottrop Ebel s Gross.Max
- Švédsko - "*Dream Park*" v Enköping nedaleko Stockholmu ve Švédsku. (1996)
- Přístavní promenáda s posezením v Sölvesborgu, starém městě na jihu Švédska.
- Návrh výsadby pro nové zahrady v parku *Trägårdsföreningen* v Göteborgu. (2007)
- Malý veřejný park v Skärholmen, v příměstské oblasti v jihozápadní Stockholmu.

Anglie

- *Pensthorpe Waterfowl Trust* ve Fakenhamu, Norfolk. (2000) revidovaná v roce 2009.
- Dvě 150 m dlouhé hranice pro zahrady RHS (Royal Horticultural Society) ve Wisley, Woking v Surrey. (2002)

- 4 akrová obezděná zahrada ve Scampston Hall, Severní Yorkshire. (2004)
- 15 hektarová plocha v historickém krajinářského parku u Stoke on Trent, spolu s kolegou krajinářským architektem Tomem Stuartem Smithem. (2005)
- Design pro *Pottersfield*, malý park na břehu Temže u Tower Bridge se zahradními architekty Gross.Max z Edinburghu. (2007)

Irsko

- 2 akrová soukromá zahrada ve městě Cork West. (2006)

Kanada

- Vstup botanické zahrady v Torontu, spolu s Martin Wade landscape architects. (2006)

USA

- Výsadbový plán pro *Battery Park*, na cípu Manhattanu v New Yorku, spolu se zahradními architekty Saratoga landscape architects. Dohromady vytvořili „Zahrady Paměti“ (Gardens of Remembrance) a „Bosket,“ (Bosque), který čítá 6000 čtverečních metrů plochy pod platany. (2003-2005)
- *High Line* v New Yorku, s Field Operations landscape architects. (2009)
- Nové sídlo *Goldman Sachs* v New Yorku, spolu s architekty Ken Smith landscape architects. (2009)
- *Nantucket Island* - 14 akrový rezidenční projekt, s Field Operations landscape architects.

7. DISKUSE

Tento zahradní architektu za dobu své praxe určitě ví, co a jak dělat, aby docílil vlastních požadavků. To je pro mě velkou inspirací. Jeho vnímání prostoru a hlavně rostlin samotných je fascinující. Zaujal například také ekologický přístup k věci navrhování záhonů. V tomto přístupu plyne navrhování ze strategie přežití rostlin. Kde rostliny vzájemně soupeří. Dominantní konkurenceschopné rostliny mají dostatek světla a rychle rostou. Rostliny, které v přírodě snášejí stres, jsou doplňkem. Často jsou ceněny právě pro své způsoby adaptace – stříbrná barva, chlupaté a plstnaté listy, silné aroma. Pro počáteční fázi jsou vhodné také rostliny „Live fast, die young“ aneb pionýrské druhy. Jejich rychlý životní cyklus vytvoří velkou biomasu v místech, která ostatní druhy zaplní až po delší době. Rostliny musí být vybrány ale tak, aby mezi sebou tvořily sice konkurenci, ale ne destruktivní konkurenci.

V dnešní době je ekologizace velkým trendem a nevidím důvod, proč by takovéto výsadby nemohly mít uplatnění i ve městech. Použití přírodě podobných vegetačních prvků můžeme považovat jako integraci kousků „přírody“ do města a jejich spoluúčast na širší ekologii. Rostliny v těchto prvcích by měly fungovat jako ekosystém, který ačkoliv je umělý, tak by měl být funkční. Rostliny by měly být vzájemně kompatibilní, aby výsadba zůstala stabilní. Myšlenka o bezúdržbových záhonech je velice líbivá, ale značně utopická. Nicméně se tyto záhony v čase mění a jsou dynamické. To je nedílnou součástí návrhu těchto prvků. Vzrůstá tím ovšem nárok jak na autora, tak na zhotovitele zakázky.

Jednou z velkých otázek při tvorbě takovýchto záhonů je: co na to lidi? Jak veřejnost může reagovat na výsadbu takového charakteru, dimenzí a uspořádání vůbec. Mezi výsadbou afrikánů v pravidelném rastru a přírodě podobným vegetačním prvkem z travin a trvalek je extrémní rozdíl. Jsou obyvatelé připraveni na takovouto změnu? Na změnu od formálních výsadeb k „přírodním“ záhonům, kde zůstávají odumřelé rostliny přes zimu? V budoucnu je možné očekávat nárůst takovýchto prvků v zeleni. Je důležité správně argumentovat a definovat výhody těchto výsadeb. Při správném založení například mnohonásobně klesá cena i časová náročnost údržby. Zároveň tyto prvky poukazují na krásu přírody a její nepřeborné množství změn během roku. Vnímání krásy se dnes mění a experimentuje se v mnoha odvětvích. Jsou obdivovány nekonvenční způsoby a metody v nejrůznějších

odvětvích a zahradní a krajinná architektura může být dalším z nich. Přeměna od formálního, kde se předpokládá, že rostliny budou „jako ze škatulky“, na svém místě a dokonale upravené k divoké a spontánní explozi hýřící individualitou jednotlivých rostlin.

Na tomto typu výsadeb se mi osobně velice zamlouvá vznik a navrhování jednotlivých záhonů. To jak jsou dokonale promyšlené a zkombinované do detailů. Od prvního rašení, až po ojiněné suché stonky. Právě náročnost a propracovanost v navrhování je činí tak jedinečné a hodnotné. Také jakýsi „organizovaný chaos“ propůjčuje těmto typům výsadby jejich krásu. Neplatí zde vize dokonalých záhonů, kde platí, že co je přehledné a předpokladatelné je krásné a promyšlené. Naopak. Fascinace spočívá v dokonalé promyšlenosti spoutané v „divokých“ kombinacích, nahodilosti a dynamice. Klady najednou můžeme vidět i na rostlinách, které byly považovány za plevel. Vytváření přírodě podobných vegetačních prvků znamená neustálé experimentování, při kterém ne vždy uspějeme. Ale právě pocit „funguje to, vymyslel jsem to dobře“ při pohledu na úspěšnou realizaci je (tedy z mého pohledu by měl být) nejvyšší stupeň satisfakce zahradního architekta. Je samozřejmé, že ne každý má na takovou činnost „buňky“.

Pro mě asi nejgeniálnější realizací od toho autora je High Line ve městě New York. Park nacházející se na konstrukci železnice z roku 1934. Vine se jako zelená stužka centrem města, která obohacuje obyvatele města o nevšední zážitek. Nemluvě o tom, že lidé, kteří dříve bydleli u hlučné železnice, mají dnes z okna výhled na zelenou plochu. Nezisková organizace realizací tohoto parku zajistila nevídanou plochu pro rekreaci a nekolizní průchod touto západní částí ostrova Manhattan. Plocha je osázena přírodě podobnými vegetačními prvky, které zde opravdu fungují a tvoří nádhernou a přirozeně působící kulisu procházejícím lidem. Porost tvoří převážně traviny a ruderální keře doplněné typicky „Oudolfovskými“ trvalkami jakou jsou rody *aster*, *helianthus*, *salvia* nebo *echinacea*. Je to reálný důkaz toho, že i „příroda“ má v centru velkoměsta svoje místo a může vypadat opravdu dobře!

Když bych měl shrnout celkové poznatky, tak by to bylo asi takto. Kombinace všech výše jmenovaných aspektů rostlin jako jsou tvary, barvy, textury, struktury,

velikost, počet, ... se násobí množstvím navržených druhů. To vše ještě znásobíme proměnlivostí v čase. Výsledkem je nespočet různých kombinací a detailů, které jsou obsaženy na několika metrech čtverečních. V tom si myslím, že je potřeba vidět velký klad a vizionářský pohled Pieta Oudolfa.

8. ZÁVĚR

Piet Oudolf je bezpochyby velice významnou osobností zahradní a krajinné architektury dnešní doby. Navrhování, které vychází z ekologické podstaty rostlin spolu s potřebami člověka, by mohlo být správnou cestou při ozeleňování našich měst. Různé modifikace přírodě podobných prvků můžeme již dnes vidět i v našich městech, i když mnohdy se dá spekulovat o jejich kvalitě. Po výsadbě mohou být vizuálně atraktivní, ale čas ukáže jejich promyšlenost a kvalitu. Přisuzovat zásluhy pouze Pietu Oudolfovi by nebylo správné, protože on sám se opírá o názory svých předchůdců. Ovšem o jeho kvalitách a znalostech ve svém oboru není pochyb. Studování jeho práce je určitě velkým přínosem.

9. ZDROJE

Literatura:

KUŤKOVÁ, Tatiana. 2004. Studijní materiál do předmětu Květinářství II., Lednice: Ústav biotechniky zeleně v Brně, 2004. 16 s

KUŤKOVÁ, Tatiana. 2006. *Vlastnosti trvalek významné pro zahradní a krajinářskou tvorbu*. Studijní materiál, Lednice: Ústav biotechniky zeleně v Brně, 2006. 16 s In: MACHOVEC, J. - Jakábová, A. Sadovnické květinářstvo. Nitra: SPU, 2006. 17 s. ISBN 80-8069-740-X.

MACHOVEC, I. 1982. Sadovnická dendrologie. Praha, Státní pedagogické nakladatelství, 246 s.

LOUDOLF, Piet., KINGSBURY, Noel., *Designing with plants*. Portland, Oregon, USA: Timber Press, 1999. ISBN 0-88192-437-7 LOUDOLF, Piet., GERRITSEN, Henk., *Planting the Natural Garden*. Oregon, USA: Timber Press, 2003. ISBN 0-88192-606-X, 978-0-88192-606-4

LOUDOLF, Piet., KINGSBURY, Noel., *Planting design*. Portland, Oregon, USA: Timber Press, 2005. ISBN-10 0-88192-740-6, ISBN-13 978-0-88192-740-5

PEJCHAL, Miloš. *Instantní zeleň – naše budoucnost?* – In Městské lesy. Dny zahradní a krajinářské tvorby – Luhačovice 2002. Praha, Společnost pro zahradní a krajinářskou tvorbu 2002, s. 66 – 68.

PEJCHAL, Miloš. *Přírodě podobné vegetační prvky*, str.2, Učební texty k předmětu Použití rostlin (2005) in Le Roy, L.G. *Natur ausschalten, Natur einschalten*. Stuttgart : Klett-Gotta, (1978). 218 s.

Internetové zdroje:

HIGHLINE Park, 2015 [online]. Dostupné z: <http://www.thehighline.org>

LOUDOLF, Piet. *References*, 2010 [online]. Dostupné z: <http://www.oudolf.com/piet-oudolf/references>

NYC Parks, 2012 [online]. Dostupné z: <http://www.nycgovparks.org>